

Implementace modelového zákona UNCITRAL o rozhodčím řízení do českého právního řádu

Platforma YCAP – Young Czech Arbitration Professionals sdružuje mladé právníky se zájmem o arbitráž v ČR. Kromě organizace odborných a společenských událostí je posláním YCAP též zastupování zájmů nastupující české arbitrážní generace. Máme proto zájem o rozvoj českého rozhodčího řízení tak, aby odpovídalo mezinárodním standardům a reflektovalo vývoj, ke kterému v posledních desetiletích došlo ve vyspělých jurisdikcích.

Volba místa konání řízení je jedním z nejdůležitějších rozhodnutí, které musí smluvní strany při přípravě rozhodčí smlouvy učinit. Při této volbě dochází k faktické konkurenci jednotlivých jurisdikcí o to, která poskytne rozhodčímu řízení ty nejlepší podmínky. Země, které se v této konkurenci etablovaly jako preferovaná místa konání rozhodčího řízení, pak těží z toho, že je smluvní strany volí i v případě, že případný spor k nim jinak nemá žádný vztah. Výhody pro hospodářství preferovaných zemí jsou významné. Kromě zvýšeného mezinárodního kreditu se mezi ně řadí zejména zakázky pro sektor poskytování právních služeb s vysokou přidanou hodnotou a také pro další navazující sektory, které například poskytují zázemí pro jednání (tzn. tlumočníci, znalci, hotely apod.). Další výhody plynou místním podnikatelům coby účastníkům rozhodčích řízení, jimž se snižují náklady na zahraniční právní služby, které by museli vynaložit v případě volby místa konání řízení mimo jejich domovskou zemi. Podle dostupných statistických údajů zveřejňovaných zahraničními rozhodčími institucemi však ČR k preferovaným jurisdikcím bohužel v současnosti nepatří.

Důvodem, proč ČR nevyužívá naplno svůj potenciál preferovaného místa konání rozhodčích řízení, je zřejmě kombinace vícero faktorů. Klíčovou roli mezi nimi však sehrává samotný zákon o rozhodčím řízení z roku 1994, který je po téměř třiceti letech bez zásadní novelizace již značně zastaralý. Jeho ustanovení neodpovídají moderním způsobům vedení arbitráže a způsobují v praxi pro strany nákladné komplikace. Samostatným problémem je ustanovení o přiměřené aplikaci občanského soudního řádu, které jde přímo proti smyslu arbitráže jako alternativního způsobu řešení sporů. Podobně problematická je současná podoba soudního řízení o zrušení rozhodčího nálezu, jehož nepředvídatelnost a zdlouhavost zbavuje rozhodčí řízení jeho výhod neformálnosti a rychlosti.

Domníváme se, že má-li pro obchodní spory představovat české rozhodčí řízení funkční alternativu k řízení před českými soudy a rovněž konkurovat vyspělým arbitrážním jurisdikcím, je nutné právní úpravu rozhodčího řízení komplexně reformovat. Za tři klíčové body považujeme: (i) emancipaci zákona o rozhodčím řízení na občanském soudním řádu; (ii) liberalizaci uzavírání rozhodčích smluv a vedení rozhodčího řízení; a (iii) efektivní a bude-li to možné jednoinstanční soudní přezkum rozhodčích nálezů.

Jako první konkrétní krok v reformě českého rozhodčího řízení se nabízí implementace UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration (UML). UML v současnosti představuje mezinárodní standard, který byl přijat již ve 118 jurisdikcích světa, včetně všech sousedních států a většiny zemí Evropské unie. Díky implementaci UML se výchozí postavení české úpravy rozhodčího řízení srovná se zahraničními alternativami a získá prostor pro další rozvoj.

S ohledem na shora uvedené má YCAP v úmyslu zaměřit nemalou část svých aktivit právě na podporu implementace UML do českého právního řádu a související reformy zákona o rozhodčím řízení. V nadcházejících měsících tak chceme vést veřejnou odbornou diskuzi ohledně konkrétních parametrů implementace a získat pro tuto myšlenku další podporovatele z řad odborníků a uživatelů rozhodčího řízení.

Pokud se shora uvedeným souhlasíte a máte zájem tuto myšlenku podpořit jako jednotlivec, organizace či instituce, obraťte se na nás na e-mailu info@ycap.cz. O dalším vývoji této iniciativy Vás budeme informovat prostřednictvím našich webových stránek a sociálních sítí.